

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Budgetförutsättningar 2019 och framåt

Bakgrund

Samarbetskoalitionen presenterade 2017-11-15 sitt budgetdirektiv inför arbetet med Mål och budget 2019 – 2020. Kommunens nämnder ges möjlighet att senast 2018-02-15 lämna synpunkter på direktivet.

Direktivet anger en ökning av gymnasie- och vuxenutbildningens driftsram med 24 500 tkr som motsvarar 5,6 procent jämfört med 2018 års nivå. Den angivna driftsramen uppgår därmed till 458 500 tkr.

Målstruktur och indikatorer

Det saknas mål som tydligt uttrycker en ambition att skolan ska utveckla goda kunskaper. Ett antal indikatorer finns under målområde fyra, Möjligheter till utbildning i livets alla skeden, där elevresultat redovisas, men målbeskrivningen skulle kunna vara mer inriktad på kunskap.

Att välja indikatorer som utgör ett mått på verksamhetens kvalitet är inte alltid helt lätt inom utbildningsområdet. En del av de indikatorer som har valts tidigare är inte jämförbara mellan olika år. Andra indikatorer påverkas av utbildningsutbud och andra lokala förutsättningar och är därför inte jämförbara med andra kommuner eller med riket. Utbildningsförvaltningen föreslår därför att förslag på indikatorer framöver tas fram i nära samarbete med förvaltningen.

Nämndspecifik omvärldsanalys

Regeringen föreslår att grundläggande högskolebehörighet på yrkesprogrammen ska bli obligatoriskt. Detta ska ske genom att innehållet i utbildningarna utökas. Det finns också förslag att gymnasieskolan som helhet ska bli obligatorisk. Båda förslagen kan förväntas leda till ökade kostnader för hemkommunerna.

En statlig utredning pågår inom vuxenutbildningen. I direktiven ingår bland annat att utreda en vidgning av de kategorier som har rätt till utbildning. Det kan i framtiden leda till ökade volymer. Utbildningsplikt för nyanlända vuxna infördes 2018-01-01. Det är sannolikt att det kommer att påverka behovet av vuxenutbildning. I anslutning till det har Skolverket fått i uppdrag att utreda hur kommunal vuxenutbildning bättre kan anpassas till nyanländas behov och förkunskaper. Det kan medföra strukturella och innehållsmässiga förändringar som också behöver finansieras.

Ett stort antal gymnasiekurser och grundskoleämnen har fått förändrat innehåll utifrån att undervisningen i programmering ska stärkas. Det medför nya kompetenskrav för många lärare på gymnasiet och inom vuxenutbildningen.

Investeringsbudget

Budgetdirektivet innehåller ingen investeringsram som nämnden ska yttra sig om, utan uppmanar till äskande.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens investeringsram 2019, som kommunfullmäktige angav i Mål och budget 2018 – 2019 uppgår till 8 000 tkr. Investeringsramen 2019 bör dock kunna reduceras till 6 000 tkr, vilken

utbildningsförvaltningen bedömer som rimlig för löpande investeringar under året som i nuläget ej är kända.

Prio ordning	Projektbenämning	Behov, tkr	Beräknad kapital-	2020	2021	2022
			kostnad			
		2019	2019			
1	Arbetsmiljö	2 000	233	2 000	2 000	2 000
2	Mindre ombyggnationer	2 000	233	2 000	2 000	2 000
3	Inventarier och utrustning	2 000	233	2 000	2 000	2 000
Summa		6 000	699	6 000	6 000	6 000

På nämndnivå behöver processer ske för att tillgodose det framtida lokalbehovet för gymnasieskolan. Investeringsmedel behöver avsättas under en följd av år för förarbete och genomförande. Idag finns inga uppgifter om projektets omfattning varför förvaltningen får återkomma i ett senare skede med information om investeringens storlek och kostnad.

Behovet att hitta en framtida lösning för elevboende som ersätter de nuvarande elevhemmen, som idag är placerade i anslutning till bussgaraget i Handen och gamla Fredriks lokaler, kvarstår. Idag finns inga konkreta planer på när och i vilken omfattning elevhemmen ska uppföras, varför inga uppgifter om investeringsstorlek och kostnad kan lämnas.

Driftbudget

Volymförändringar

Sweco har på nämndens uppdrag genomfört en utredning av lokalbehovet för gymnasieutbildning i Haninge under de kommande 20 åren. Under perioden beräknas antalet gymnasieelever nästan fördubblas. Efterfrågan på gymnasieutbildning i kommunen beräknas öka med i genomsnitt 100 elever per år. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden står inför ökande kostnader för att tillgodose behovet av gymnasieutbildning för ungdomar folkbokförda i Haninge. Egen verksamhet måste kunna möta ökad efterfrågan. Om det inte sker i tid påverkar det andra huvudmän inom gymnasierregionen.

Under 2019 beräknas åldersgruppen för gymnasieskolan öka med genomsnittligt ca. 150 individer jämfört med 2018 och motsvarar en ökning på ca. 5,0 procent. Den beräknade kostnadsökningen med anledning av ett högre elevantal är 17 115 tkr.

Antalet asylsökande ungdomar i gymnasieåldern är fortfarande högt i Haninge. Flera lagändringar har gjorts sedan den kraftiga ökningen av antalet nyanlända år 2015. Lagändringarna, som bland annat avser medicinsk åldersbestämning och tillfälligt uppehållstillstånd, kan påverka kommunens kostnader i båda riktningarna.

Lokaler

Den lokaltutredning som Sweco genomfört och som presenteras för nämnden i början av 2018 visar på en ökande efterfrågan på gymnasieplatser i Haninge de kommande tjugo åren. Resultatet sammanfaller med tidigare utredningar inom KSL/Storsthlm som pekar

på en ökande koncentration av gymnasieutbildningar i Stockholms innerstad och längs med pendeltågslinjerna. Haninge kommun behöver ta ställning till hur den ökande efterfrågan i kommunen ska mötas och se över möjligheterna att öka lokalbeståndet för gymnasieskolan.

Bristyrkes-SFI etablerades år 2016 för att skapa snabbare vägar till anställning för vuxna nyanlända. Verksamheten håller till i lokaler som kommer att rivas och vars driftkostnad till större delen hittills täckts av nämndens budget. Övergång till permanenta lokaler och finansiering behöver förberedas. För att övergången till finansiering inom vuxenutbildningens egen ram ska fungera väl bör nedtrappningen av nämndfinansieringen av lokalerna ske stegvis.

Kapitalkostnader

Skolenheternas investeringar finansieras av programpeng eller tilldelad ram och i nuläget finns inte några kända investeringar som inte skolan själv väljer.

Kapitalkostnad för det förarbete och genomförande som syftar till att tillgodose det framtida lokalbehovet för gymnasiet samt uppförande av elevboende är inte definierat.

Personal

Ökad efterfrågan på gymnasieplatser medför ökat behov av personal. Konkurrensen om legitimerade lärare är stark i Stockholms län. Haninges skolor behöver vara attraktiva arbetsplatser som kan erbjuda goda villkor för befintliga och nya medarbetare.

Lärarlönerna har ökat kraftigt under de senare åren. Det hänger dels samman med statliga reformer, dels med konkurrenssituationen i länet. Samtidigt har ersättningsnivån i den gemensamma prislistan för gymnasieutbildning i Stockholms län inte räknats upp med den faktiska kostnadsutvecklingen. Det medför årliga besparingsåtgärder som motverkar enheternas möjligheter att satsa på konkurrenskraftiga löner.

IT och ny teknik som stöd för verksamheten

Under 2018 övergår kommunens IT-drift till nya former av sourcing. För större delen av kommunen bör man kunna förvänta sig en övergång utan allvarliga störningar. För Fredrika Bremergymnasiet, som idag sköter driften av det pedagogiska nätverket själva, behöver lösningar hittas så att tillgången till nätverksresurserna och teknisk support även i fortsättningen håller hög kvalitet men utan att skolan utsätts för dubbla kostnader. Denna fråga är ännu inte löst inom ramen för upphandlingen. Det kan medföra kostnader även efter 2018.

Prioriteringar

Nedanstående tabell sammanfattar prioriteringar när det gäller volym-, pris- och övriga förändringar. Beräkningen är gjort utifrån en generell prisökning på 3,0 procent, vilket motsvarar Sveriges kommuner och landstings (SKL) prisindex för kommunal verksamhet 2019. Kostnader för lokaler har räknats upp med 2,0 procent.

Tabell 1: prioriteringsfördelade kostnadsförändringar från 2018 till 2019, tkr

NÄMND/STYRELSE		GVN	Ökning %
2018 års budgetram		434 000	
Preliminär ramökning 2019		24 500	5,6%
2019 års preliminära ram		458 500	105,6%

Prio	Kostnadsförändringar 2019 jämfört med budget 2018	Årsbelopp	Andel av ram
1	Opåverkbara faktorer eller redan beslutade åtgärder		
1.1	Opåverkbara volymförändringar gymnasieskolan	17 155	4,0%
1.2	Prisförändringar elevsättningar	10 223	2,4%
1.3	Pris- och löneökningar i övrig verksamhet	1 806	0,4%
1.4	Lokalkostnader	418	0,1%
1.5			0,0%
S:a 1	Summa prio 1	29 602	6,8%
2	Opåverkbara faktorer beslut fattade av KF/KS utan specifika beslut om avsatta medel		
2.1	Rätten till heltidsarbete, arbete påbörjas 2018 och genomförs under perioden 2019-2021 (avtal mellan kommunal & SKL) - kostnader ej definerade	0	0,0%
2.2		0	0,0%
2.3		0	0,0%
2.4		0	0,0%
2.5		0	0,0%
S:a 2	Summa Prio 2	0	0,0%
	Summa kostnadsförändringar 2019	29 602	6,8%
	Preliminär ramökning	-24 500	-5,6%
	Avvikelse mellan kostnadsförändring och preliminär ramökning 2019	5 102	1,2%
	Kostnadsminskningar, se spec. separat tabell	-7 279	-1,7%
	Återanpassning nämndreserv till 2,5 mnkr	1 500	0,3%
	Återanpassning marginal elevsättningar	677	0,2%
	Summa finansiering	0	0,0%

Nämndens budget 2018 för elevsättningar, tilläggsbelopp, skolskjutsar, SL-kort och inackorderingsbidrag uppgår till 345 614 tkr och en volymökning på ca. 5,0 procent innebär en ofrånkomlig kostnadsökning på 17 155 tkr. Prisförändringar på de nationella programmen råder inte kommunen själv över så länge samverkan med den gemensamma gymnasierregionen gäller. Med samma prisuppräknings för samtliga elevsättningar inom gymnasiet som övrig verksamhet inom nämnden resulterar det i en kostnadsökning på 12 447 tkr. Sammanfattningsvis innebär det att nämnden skulle behöva 29 602 tkr för att kunna bedriva samma verksamhet under 2019 som under 2018, vilket är 5 102 tkr mer än föreslagen ram.

Rätten till heltidsarbete, som påbörjas 2018, är inte prissatt i ovan tabell och behövs utredas i vilken omfattning det kommer att påverka nämnden.

Då ramökningen i direktivet uppgår till 24 500 tkr, saknas således 5 102 tkr inför 2019. Tabell 2 anger vilka kostnadsbesparingar förvaltningen ser framför sig för att nå en budget i balans 2019 efter att en återanpassning gjorts av nämndreserven till tidigare års nivå på 2 500 tkr samt att marginalen för eleversättningar delvis återanpassats. 2018 minskades marginalen för eleversättningar med 1 500 tkr till en marginell nivå för att rymmas inom tilldelad ram.

Effektiviseringsförslag

Tabell 2: kostnadsbesparingar från 2018 till 2019

Effektiviseringsförslag/kostnadsbesparingar/intäktsökningar budget 2019		
	Beskrivning	Effekt 2019, Tkr
1	Utebliven ersättning hyra Bristyrkesutbildning	6 279
2	Utebliven ersättning Akademierna	1 000
Summa		7 279

Utfasning motsvarande den del av de 7 000 tkr till Bristyrkesutbildning som nämnden ersätter för hyra och som 2018 uppgår till 6 279 tkr. Anledningen är att det från kommunfullmäktige inte längre finns beslut om fortsättning och att dessa medel är borttagna ur nämndens ram 2019.

Kostnadsbesparing i form av uteblivet nämndanslag till Akademierna. Det minskade anslaget innebär att verksamheten inte kan bedrivas i samma omfattning. En lösning som förvaltningen tidigare sett över är att Fredrika ersätter Akademierna även för programfördjupningen, motsvarande vad de idag ersätter Akademierna för det individuella valet och som skulle innebära att verksamheten ges möjlighet att bli självförsörjande. Denna lösning skulle dock innebära ännu mindre utrymme för Fredrika som redan nu är utsatt för årliga besparingsåtgärder med anledning av att ersättningsnivån i den gemensamma prislistan för gymnasieutbildning i Stockholms län inte har räknats upp med den faktiska kostnadsutvecklingen.

Kvalitetshöjande förändringar

De kvalitetshöjande förändringar som förvaltningen ser behov av finns med i tabell 3 där den första och sjuätte kvalitetshöjande förändringen egentligen avser medel för oförändrad verksamhet.

Tabell 3: kvalitetshöjande förändringar

Kvalitetshöjande förändringar		
	Beskrivning	Effekt 2019, Tkr
1	Ersättning hyra Bristyrkesutbildning	6 279
2	Showroom	1 000
3	Relations- och värdegrundsstärkande insatser	1 000
4	Högpresterande elever	300
5	Stödteam	1 390
6	Akademierna	1 000
7	Programmering	200
Summa		11 169

Det finns fortsatt behov av Bristyrkes-SFI som syftar till att ge snabbare vägar till anställning för vuxna. Verksamheten håller till i lokaler som kommer att rivas och vars driftkostnad hittills täckts av nämnden. För en fortsatt verksamhet krävs finansiering.

Yrkesutbildningar på gymnasial nivå behöver kunna erbjuda modern utrustning och miljö som motsvarar aktuell standard i arbetslivet. När utvecklingen sker snabbt blir det som en gång var modernt snabbt föråldrat. Det finns därför behov att hitta former för att hålla utrustning och miljö ständigt aktuell. Från fordonsbranschen finns ett förslag om en gemensam satsning på så kallat showroom för den senaste tekniken på Fredrika Bremerymnasiet. Det kräver samfinansiering. Kommunens insats behöver vara samordning av utnyttjandet mellan skola och bransch. Detta kräver kontinuerlig finansiering motsvarande minst en heltidstjänst.

Relations- och värdegrundsstärkande insatser för att höja det professionella bemötandet i skolan är nödvändiga för att utveckla kvaliteten i undervisningen samt förbättra studiero och trygghet. Framgångsrika insatser inom detta område kan förväntas gynna kunskapsresultat och genomströmning. Utrymme för ett långsiktigt arbete behöver reserveras i budget.

Många åtgärder riktas mot anpassning och stöd så att elever med svårigheter i skolarbetet ska nå kunskapsmålen. Åtgärder behöver också vidtas för högpresterande

elever så att skolan stimulerar till lärande och ger positiva utmaningar även till dem. Ett ekonomiskt utrymme för särskilda utvecklingsinsatser bör avsättas.

Kommunfullmäktige gav nämnden i uppdrag till 2018 att tillse att elever med problematisk skolfrånvaro från grundskolan får fortsatt stöd i övergången till gymnasieskolan samt i sina fortsatta studier. Ett stödteam har etablerats på Navigatorcentrum. Finansiering sker under 2018 genom avdrag från programersättningen för introduktionsprogrammen. Det minskar effekten av den höjning av programersättningen för introduktionsprogrammen som beslutades för 2018. För att höjningen av programpengen ska få full effekt, utan att förutsättningarna för det stödteam som etablerats försämras, bör finansiering av stödteamet ingå i nämndens ram.

Kommunens gymnasiala idrottsutbildningar ger ett mervärde till kommunen och kommunens gymnasieskolor. Utbildningarna har dock under överskådlig tid haft högre kostnader än intäkter. För att säkra kvaliteten i verksamheten har nämnden årligen skjtit till märkbara belopp. Åtgärder för budgetbalans har vidtagits och börjar ge resultat. Nämnden har därför till 2018 kunnat fasa ut del av nämndtillskottet. Till 2019 finns behov av finansiering motsvarande 2018 för oförändrad verksamhet.

Ett stort antal gymnasiekurser och grundskoleämnen har fått förändrat innehåll utifrån att undervisningen i programmering ska stärkas. Det medför nya kompetenskrav för många lärare på gymnasiet och inom vuxenutbildningen.

Förslag till beslut

1. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden överlämnar förvaltningens förslag till Mål och budget 2019 – 2020 till kommunstyrelsen utan eget ställningstagande.